

Nyhetsbrev

Nyhetsbrev entreprenörskap och småföretagsutveckling i USA februari 2005

Har du några frågor om nyhetsbrevet eller vill du veta mer om vårt program inom entreprenörskap och

småföretagsutveckling i USA så är du mycket välkommen att kontakta någon av oss.

Vänliga hälsningar

Marcus Zackrisson

Programexpert
ITPS
Los Angeles
Marcus.Zackrisson@itps.se

John Vallon

Analytiker
ITPS
Los Angeles
John.Vallon@itps.se

Innehåll

MAKROEKONOMISK BAKGRUND	2
Sociala skyddsnät under omdaning	2
Lågt sparande – inget problem?.....	2
UTBLICK FRÅN USA	2
Låga löner i Kina.....	2
Frihandeln ifrågasatt?.....	3
REGIONER	3
Småföretag räddar arbetstillfällena	3
SKATTER & LAGAR	3
Sänkt bolagsskatt ger mer klirr i kassan.....	3
Ny statistik om småföretag och offentlig upphandling.....	4
Skattebefrielse för unga!.....	4
FÖRETAGANDE	4
Få entreprenörer i Sverige.....	4
ORD PÅ GÅNG	4
Policyinkubator	4
TILLVÄXTPOLITISKA LÄSTIPS	4
Frihandel och tillväxt.....	4
Produktivitet bestämmer tillväxten.....	5
Upplevelser skapar tillväxt.....	5
FRÅN FORSKNINGSFRONTEN	5
Entreprenörer har stort självförtroende	5
FRÅN ANDRA SIDAN	6
Mer budskap med rosor.....	6

MAKROEKONOMISK BAKGRUND

Sociala skyddsnät under omdaning

Omdaning av de samhälleliga välfärdssystemen som planeras/diskuteras i USA har inte fått den uppmärksamhet i Sverige som de borde. President Bush sa på det republikanska konventet i augusti "...the tax code, health coverage, pension plans, worker training – were created for the world of yesterday, not tomorrow. We will transform these systems". De få gånger ämnet har berörts i Sverige ses det som ett utslag av det republikanska partiets ideologi. Det är naturligtvis delvis riktigt, men det är också ett sätt att kunna möta framtidens ekonomiska utmaningar.

Som ITPS och många andra har konstaterat, innebär den ökande graden av internationalisering och nya teknologier att nya spänningar och problem uppstår i samhällen. De svenska välfärdssystemen är till stor del konstruerade för ett industrisamhälle med låg grad av internationalisering. Sverige liksom övriga världen behöver anpassa sina välfärdssystem till förändringar i omvärlden. Trots att systemen i USA och Sverige på många punkter skiljer sig kan den svenska debatten berikas av att ta del av den i USA.

I motsats till vad vissa tror finns det många sociala skyddsnät i USA (om än grovmaskigare än i Sverige). Dessa kommer, om presidenten får som han vill, att till stor del individualiseras genom att individer ska få större ansvar för sitt sociala skyddsnät. Presidenten talar ofta om ett *ownership society* där medborgarna äger sina tillgångar och själva kan förfoga över dem. Även om de lösningar som används i USA inte alltid är tillämpbara/önskvärda i Sverige är debatten kring dem av värde för Sverige. En god omvärldsbevakning låter Sverige ta del av frågor och argument som kanske inte resulterar i rubriker i USA, men för svensk del är av stort intresse.

Ett intressant spår är debatten om att staten ska tillhandahålla skydd för individer mot händelser/kriser som ligger utanför individens möjlighet att påverka. Frågan uppstår då var gränsen går för individens respektive statens ansvar. Detta har genererat en intressant diskussion kring frågor om vad staten ska tillhandahålla medborgarna och vad som är individens eget ansvar i en allt mer internationaliserad värld.

Lågt sparande – inget problem?

Ofta i debatten tas det låga sparandet i USA upp som ett problem. Resonemanget går att om ett land sparar för lite finns det inte tillräckligt med kapital att investera och då måste man antingen investera mindre, vilket leder till lägre ekonomisk tillväxt eller måste landet låna kapital utomlands, vilket gör att landet blir mer sårbart. USA har ett av de lägsta sparandet i västvärlden. Fast detta är långt ifrån hela sanningen. Att investera i maskiner och byggnader (fysiskt kapital) betraktades länge av ekonomer som den främsta drivkraften för ekonomisk tillväxt. Numera vet vi att kunskap och idéer är lika viktiga drivkrafter. Om man tar det som utgångspunkt blir fokus på sparandet lite märkligt. Intressantare vore istället att titta på hur stor andel av ett lands resurser som läggs ner på FoU och utbildning. USA använder närmare 10 procent av BNP till FoU och utbildning, vilket är högst i världen. Sverige brukar sägas vara det land som lägger ner mest resurser på FoU i relation till BNP, fast detta har blivit ifrågasatt (Jacobsson och Rickne, 2004). Lägger man till de resurser som läggs ner på utbildning faller Sverige i rankingen och USA går upp i topp. Att jämföra kostnader för utbildning är förstas behäftade med en massa metodologiska svårigheter men det kan en indikation på ett lands framtida konkurrenskraft.

www.oecd.org/dataoecd/9/8/1962829.xls

Business Week, January 17th, 2004, (US edition)

Jacobsson, S. och Rickne, A. (2004) How large is the Swedish 'academic' sector really? A critical analysis of the use of science and technology indicators. *Research Policy*, 33, 1355-1372.

UTBLICK FRÅN USA

Låga löner i Kina

Varje år sammanställer Bureau of Labor Statistics i USA statistik över lönerna för industriarbetare i USA och ett urval av konkurrentländer. Avsaknaden på tillförlitlig statistik har gjort det svårt att uppskatta timlönen för industriarbetare i Kina. Det hittills bästa försöket uppskattar en genomsnittlig kinesisk industriarbetarlön till \$0,64 per timma. Motsvarande lön i USA är \$21,11. Skillnaderna är stora mellan industriarbetare i städer och landsbygd i Kina. Medan industriarbetare i städer i regel har en timlön på mer än \$1 drar det stora antalet industriarbetare på landsbygden ner genomsnittslönen.

Studien diskuterar inte produktivitet, vilket givetvis måste vägas in när det gäller arbetskraftskostnader. Studien visar dock på de enorma skillnader som finns. USA skulle behöva tjugo gånger högre produktivitet för att kompensera för de högre lönerna. I den mån det är möjligt sker det till priset av att tillverkningsprocessen till stor del automatiseras och de anställda förlorar likväl jobbet, fast till en maskin istället för till Kina.

Business Week, December 13th, 2004, (US Edition)
www.bls.gov/fls/chinareport.pdf

Frihandeln ifrågasatt?

Det allt större underskottet i bytesbalansen i USA och utflyttning av arbetstillfällen har föga förvånande lett till att konsensusen om frihandelns fördelar utsatts för påfrestningar. Grupper i USA, t. ex. delar av fackföreningsrörelsen, har länge varit kritiska mot frihandeln. Diskussionen om frihandel och dess ekonomiska fördelar börjar även diskuteras på andra arenor. Det ansedda affärsmagasinet Business Week har nyligen publicerat en kritisk artikel mot frihandelsteorin. En av de ledande frihandelsekonomerna i USA, Elhanan Helpman, diskuterar utförligt i sin senaste bok vad ekonomernas handelsteorier säger om frihandel och ekonomisk tillväxt (se nedan). Länken däremellan är inte alltid tydlig.

En av de mest inflytelserika lobbyorganisationerna i Washington, *National Association of Manufacturers* (NAM), brukar vara en pålitlig frihandelsförespråkare. Men efter påtryckningar från framförallt de mindre medlemsföretagen har NAM i sitt handelspolitiska program inkluderat flera punkter som avviker från den frihandelsvänliga agendan. Storföretagen kan dra nytta av låglöneländer genom att flytta produktion, men småföretag har svårare att göra det. En kritik har därför börjat höras mot Presidentens frihandelspolitik från delar av näringslivet.

Av detta ska man inte dra slutsatsen att vi går mot en ny tid av handelsprotektionism. Ett fritt samhälle förutsätter frihandel. Däremot kan vi nog räkna med att få revidera frihandelsteorin som ännu till stora delar bygger på Adam Smiths och David Ricardos tankar från 1700- och 1800-talet. Eftersom dagens ekonomier, och produktionsförhållanden om man så vill, är radikalt annorlunda krävs kanske nya grepp och tankar även om frihandel.

Business Week, December 6th, 2004 (US edition)
www.seattletimes.nwsourc.com/html/business/technology/2002168947_smallbizclout03.html

REGIONER

Småföretag räddar arbetstillfällena

Delar av den amerikanska mellanvästern kallas ibland nedsättande för "rostbältet". Namnet anspelar på den ofta gammeldags tillverkningsindustrin som utgör den industriella basen i dessa delstater. Det är dessa delstater som har drabbats hårdast av utflyttning av tillverkningsindustrin till framförallt Ostasien. Delstater som Ohio, Illinois och Michigan har förlorat tiotusentals arbetstillfällen de senaste åren. En delstat som går i motsatt riktning är Wisconsin. Här har guvernören satsat på att underlätta och förbättra villkoren för de små tillverkningsföretagen. Skatterna har sänkts, regleringar har moderniserats och gynnsam finansiering erbjudits för att öka produktiviteten. Erfarenheter har visat att ju större företagen är, desto större är risken att de flyttar ut sin verksamhet. Dessutom innebär satsningar på många småföretag att man inte lägger alla ägg i samma korg.

www.inc.com/magazine/20050201/jobs.html
www.northstareconomics.com

SKATTER & LAGAR

Sänkt bolagsskatt ger mer klirr i kassan

USA har en förhållandevis hög bolagsskatt – 35 procent. Det har gjort att många av USAs multinationella företag undviker att ta hem vinster från internationell verksamhet. I oktober 2004 antog kongressen ett undantag i bolagsskattelagen som gav möjlighet att ta hem vinster från utländska dotterbolag och endast betala en skatt på 5,25 procent. Detta beräknas leda till att 750 miljarder dollar kommer att föras in i USA. Politikerna hoppas att detta kan leda till en halv miljon nya jobb. Utan skattesänkningen skulle dessa pengar stanna utomlands i lågskatteländer som Bahamas eller Irland. Skattesänkningen ses som att "The US is getting something for nothing". Detta ska vara en engångsföreteelse men kritiker hävdar att än mer kapital kommer stanna utomlands i väntan på en ny skatteamnesti. Frågeställningen visar att multinationella företag är en dålig/lättflyktig skattebas och det är vanskligt att bygga ett lands välfärd på dessa företags vinster.

Business Week December 27th, 2004, (US edition).
www.accountingweb.com

Ny statistik om småföretag och offentlig upphandling

Småföretag i USA ska få 23 procent av all offentlig federal upphandling. Ny statistik visar att storföretag köper upp småföretag som har fått federala kontrakt och eftersom dessa kontrakt kan löpa under många år blir statistiken missvisande. För att få korrekt statistik krävs från och med årsskiftet att småföretag som har federala kontrakt och blir uppköpta meddelar detta till den amerikanska småföretagsmyndigheten – SBA – som är den statistikansvariga myndigheten. USA har överlag sämre offentlig statistik än Sverige. Ett av de få områden där USA har bättre statistik än Sverige är offentlig upphandling. Den offentliga upphandlingen används i USA betydligt mer offensivt för att främja entreprenörskap och ny teknik. En god statistik är viktig för att kunna utvärdera politiken samt förstå dess roll och betydelse.

www.sba.gov/news/04-87.pdf
www.itps.se/pdf/A2004_027.pdf

Skattebefrielse för unga!

Ett förslag från republikanska partiet i Iowa är att befria individer under 30 år från delstatlig inkomstskatt. Iowa liksom många andra mindre delstater upplever en *brain drain* där unga människor, speciellt med universitetsutbildning, lämnar delstaten. Att undanta dessa grupper från inkomstskatt skulle ge dem ett ekonomiskt incitament att stanna i Iowa.

<http://washingtontimes.com/upi-breaking/20050126-114128-9978r.htm>

Los Angeles Times, February 6th ,2004

FÖRETAGANDE

Få entreprenörer i Sverige

I slutet av januari presenterades Global Entrepreneurship Monitor-studien (GEM) för 2004. GEM mäter entreprenöriell aktivitet i 34 länder, främst i västvärlden. Som vanligt hamnar Sverige långt ner i mätningen. USA, Australien, Island och Nya Zeeland hamnar i topp bland västländer. Ibland hävdas USAs höga nyföretagande beror på att många individer tvingas gå från anställning till egenföretagare, men ändå utföra samma arbetsuppgifter. Arbetsgivare slipper på detta sätt alla former av sociala avgifter och annat ansvar som faller på arbetsgivaren. Detta problem kommer GEM-studien runt med att skilja på *opportunity entrepreneurship* och *necessity entrepreneurship*. Sverige kommer lite högre upp när man endast ser på *opportunity entrepreneurship*, men

fortfarande efter USA och samtliga våra nordiska grannar. Under de sex år som GEM har genomförts hamnar Sverige alltid på den nedre halvan. Återstår alltså mer arbete att göra i Sverige!

www.gemconsortium.org

ORD PÅ GÅNG

Policyinkubator

Ett ord som börjar dyka upp i amerikansk media är policy inkubator. Det är närbesläktat med think tank men ofta avses ett institut eller grupp individer med syfte att utveckla en ny (alternativ) policy på ett område. Liksom think tanks kan de vara en ideologiskt färgad grupp men också en grupp som ganska förutsättningslöst ska studera ett problem.

www.washingtonpost.com/wp-dyn/articles/A28781-2005Jan22.html

TILLVÄXTPOLITISKA LÄSTIPS

Frihandel och tillväxt

Harvardprofessorn Elhanan Helpman har i sin senaste bok presenterat en personligt hållen forskningsöversikt över tillväxtforskningen, speciellt den nationalekonomiska. Boken spänner över många områden men blir intressant när författaren får skriva om sitt eget forskningsområde: internationell handel och ekonomisk tillväxt. Författaren går igenom de senaste årens forskning på området och konstaterar att frihandel förmodligen har bidragit till ekonomisk tillväxt åtminstone under efterkrigstiden men att riktiga bevis fortfarande saknas!

Bokens nationalekonomiska ansats gör att centrala delar av tillväxtpolitiken såsom entreprenörskap och forskningskommersialisering inte behandlas eller endast i förbigående. Teknisk förändring är central i boken men det bryts inte ner utan författaren nöjer sig med att diskutera det som en faktor. Som stöd för policy är det otillräckligt att konstatera att teknisk förändring är viktigt för tillväxten. Vad policymakers behöver veta är hur teknisk förändring kan främjas och hur ny teknik ska realisera sin kommersiella potential.

Som helhet utgör boken en bra översikt av centrala delar av tillväxtforskningen och diskuterar många intressanta aspekter av ekonomisk tillväxt. Den fylli-

ga litteraturlistan visar mer på studiens djup än bredd.

Helpman, E. (2004) *The Mystery of Economic Growth*. Cambridge, MA: Harvard University Press.

Produktivitet bestämmer tillväxten

William Lewis är chef för McKinsey Global Institute som närmast kan beskrivas som konsultfirmans McKinseys think tank eller forskningsinstitut. Med resurser som universitetsforskare bara kan drömma om har Global Institute genomfört en studie av produktiviteten i ett 10-tal länder. Varje landrapport finns utgiven separat. I boken *The Power of Productivity* ger författaren en sammanfattning av de olika delstudierna samt kommenterar vad det i närmaste decennielånga projektet har kommit fram till.

Studien visar att det är produktiviteten i varje land som avgör dess ekonomiska tillväxt. Enligt McKinsey skapas produktivitet genom konkurrens. Som vanligt när det gäller jämförelser mellan västerländska ekonomier är det ingen smickrande läsning för européer. Sverige diskuteras inte explicit utan Europa får ett kapitel. Delar av den kritik boken riktar gäller den politik som förts i främst Tyskland, Frankrike och Italien. En av huvudpöängerna i boken är att eftersom servicesektorn utgör den största delen i alla västerländska ekonomier bestäms ett lands produktivitet och i förlängningen ekonomiska tillväxt av produktiviteten i servicesektorn. Boken förklarar USAs höga ekonomiska tillväxt och låga arbetslöshet med den höga produktiviteten i servicesektorn.

Boken behandlar inte explicit kulturens betydelse, men den gör en intressant iakttagelse. Byggsektorn i Houston som till största delen består av mexikanska immigranter, varav många inte talar engelska, tillhör en av världens mest produktiva. Slutsatsen kan inte bli annat att det är hur arbetet organiseras och *on-the-job-training* som lyfter produktiviteten.

Tyvärr berör boken inte förutsättningar för företagande och entreprenörskap. En av de främsta drivkrafterna för produktivitet är ju att nya effektivare företag slår ut mindre effektiva. McKinseys studie är intressant eftersom den har varit så omfattande och har tillgång till en stor mängd data. Trots att boken till största delen diskuterar hur fattiga länder ska bli rikare ger den insikter om betydelsen av produktivitet, hur den skapas och hur den genererar ekonomisk tillväxt.

Lewis, W. (2004) *The Power of Productivity*. Chicago: Chicago University Press.

Upplevelser skapar tillväxt

Utbudet av affärlitteratur i USA är enormt och det mesta når aldrig Sverige. Största delen av litteraturen skrivs av naturliga skäl för chefer i näringslivet och i regel är det av begränsat intresse för policymakerna. Vissa böcker borde dock uppmärksammas av alla som vill förstå och forma ekonomins utveckling. Boken *The Experience Economy* syftar till att få företag att tjäna mer pengar. Men den visar också på en viktig omvandling i ekonomin, om trenden fortsätter får viktiga implikationer på hur svensk tillväxtpolitik bör utformas.

Boken förmedlar budskapet att upplevelser (*experiences*) är grunden för framtidens ekonomiska tillväxt. Resonemanget går ut på att kundernas betalningsvilja ökar så snart varor eller tjänster säljs på sådant sätt att kunden själv får uppleva något minnesvärt. I boken presenteras flera exempel på varor vars pris varierar kraftigt beroende på hur den förpackas och säljs. Dessutom presenteras statistik som visar att *upplevelsesektorn* är den sektor som har växt mest de senaste årtiondena, både vad gäller antalet anställda och i BNP. Den råvarubaserade ryggraden i svensk industri är viktig, men svensk tillväxtpolitik måste hela tiden undanröja hinder och uppmuntra tillväxtsektorerna i ekonomin.

Pine, J. och Gilmore, J. (1999) *The Experience Economy: Work is theatre & every business a stage*. Boston: Harvard Business School Press

FRÅN FORSKNINGSFRONTEN

Entreprenörer har stort självförtroende

Många av oss som har förmånen att träffa många entreprenörer har noterat att de ofta har ett gott självförtroende. I en studie från Wharton School of Economics bevisas att detta förmodligen också är sant. Brian Wo visar i sin kommande doktorsavhandling att entreprenörer inte är mer riskbenägna än andra individer. Han visar däremot att de över-skattar sin egen förmåga; man kan kalla det högt självförtroende. De undviker risker som ligger utanför deras kontroll men det goda självförtroendet gör att risker som de bedömer att de kan kontrollera inte utgör något problem.

www.sba.gov/advo/research/wkpapers.html

FRÅN ANDRA SIDAN

Mer budskap med rosor

En bukett rosor kan säga mycket. Men rosor från företaget *Speaking Roses* kan säga ännu mer! Med ny teknik kan de efter beställarens önskemål förse

rosorna med en logotyp eller ett namn eller budskap. En slags skrivare ristar försiktigt in ett budskap eller logotyp på rosens kronblad.

www.speakingroses.com/

ITPS bedriver tillsammans med NUTEK programmet Entreprenörskap och småföretagsutveckling i USA. Programmet studerar företagens, speciellt småföretagens, ramvillkor i stort, ex skatter, och den politik som bedrivs på federal, delstatlig och lokal nivå för att främja entreprenörskap.

Programmet studerar också de förutsättningar som utgör en grund för de gynnsamma villkoren för entreprenörer i USA såsom utbildningssystemet samt olika stödformer till företag och entreprenörer

Har du några frågor eller vill du veta mer om programmet kontakta gärna programansvarig Marcus Zackrisson (marcus.zackrisson@itps.se) eller analytiker John Vallon (john.vallon@itps.se)